

A kutatási beszámolót írta:
Domokos Tamás

A kutatásra Herend Önkormányzatának megbízásából került sor. A program megvalósítója az ECHO Oktató Kutató Műhely volt. Projekt azonosító: ECHO 24/1998.

Jelen kutatási beszámoló további felhasználásához lépjen kapcsolatba az Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet Közhasznú Társasággal!

A kutatási beszámoló kéziratnak minősül, hivatkozni ennek figyelembevételével a feltüntetett szerzők, annak hiányában a beszámolót jegyző szervezet engedélyével lehet.

A kutatáshoz kapcsolódó adatbázis és módszertani anyagok az Intézetnél történt regisztráció után szintén elérhetők.

Javaslatait, észrevételeit, szakmai megjegyzéseit is szívesen várjuk a következő címen:

Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet
8000 Székesfehérvár, Forgó u. 15.
Tel: +36 (22) 502-276, Fax: +36 (22) 379-622
www.echosurvey.hu info@echosurvey.hu

TARTALOMJEGYZÉK

1. Prológus	3. o.
1.1 A kutatási program alanyai	3. o.
1.2 A kutatási módszerek	4. o.
1.3 Az empirikus adatok forrása	4. o.
2. Alapvető demográfiai adatok	5. o.
3. Oktatási statisztikák	7. o.
4. Szociális és egészségügyi statisztikák	12. o.
5. Csoportos problémafeltáró módszertan	16. o.
6. Problémakategóriák	19. o.
7. A problémák rangsora	25. o.
8. A feltárt problémák kapcsolatrendszere	28. o.
9. Zárszó	31. o.

1. PROLÓGUS

Herend Község Önkormányzata döntött arról, hogy a gyermek és ifjúsági feladatok hatékonyabb ellátása céljából egy több komponensű, összetett módszertannal készülő ifjúságkutatást kíván lebonyolítani a településen. A kutatás elindításával Herend csatlakozott azon kevés önkormányzatok sorába, amelyek a kiemelten fontos ifjúsági korosztály problémáinak kezelését tudományosan megalapozott, reális helyzetkép alapján kívánják megkezdni. A kutatás elvégzésére az ECHO Oktatókutató Műhely kapott megbízást.

1.1 A kutatás alanyai

Minden társadalomtudományi vizsgálódás alapvető kritériuma a munka során használni kívánt fogalmak pontos meghatározása, annak tisztázása, hogy mit is kell értenünk az egyes fogalmak alatt.

Az ifjúságkutatás során ilyen alapvető elem, hogy meghatározzuk kiket is értünk fiatalok alatt, kire fog fókuszálni a kutatás. A szakirodalomban többféle dimenzió mentén szerveződhetnek a besorolások:

- * Azonos jogi státusz alapján;
- * Homogenitás alapján;
- * Életkori azonosság alapján.

Mivel az azonos jogi státusz alapján csupán a korlátozottan cselekvőképesek (14-18 év) tartoznak az ifjúság kategóriába, homogenitásról (azonos társadalmi helyzetről és élményvilágról) pedig nemigen lehet beszélni, az egyetlen "működőképes" és ezért legelterjedtebb szegmentáló dimenzió az életkor. Kutatóműhelyünk is ez utóbbi álláspontot fogadja el, s az ifjúsági kategória felső határát 27-29 években határozza meg. A herendi ifjúságkutatás első szakaszában a 14-27 éves korosztályba tartozó fiatalokra fókuszált adatfelvételünk.

1.2 A kutatási módszerek

A herendi ifjúságkutatás során többféle empirikus adatgyűjtési módszert választottunk. A kutatási program első lépéseként a 14-27 éves korosztály körében kérdőíves adatfelvételt végeztünk (survey).

A program második szakaszában fókuszcsoportos interjúk keretében az ifjúsággal foglalkozó szakemberek véleménye alapján kerültek feltárára az ifjúsági problémák és a probléma megoldásába bevonható erőforrások. Emellett a településen fellelhető ifjúságstatisztikai adatok másodelemzése szolgált kiegészítő információforrásként a második szakaszban. Jelen beszámoló a fókuszcsoportok és a statisztikák másodelemzésének eredményeit tartalmazza.

A harmadik fázisban ismételten egy kérdőíves vizsgátra kerül sor, az általános iskolás korosztály (9-14 év) problémáiról, véleményéről, mentálhigiénés helyzetéről, az oktatáshoz, iskolához valamint a településhez való viszonyáról kapunk képet.

1.3 Az empirikus adatok forrása

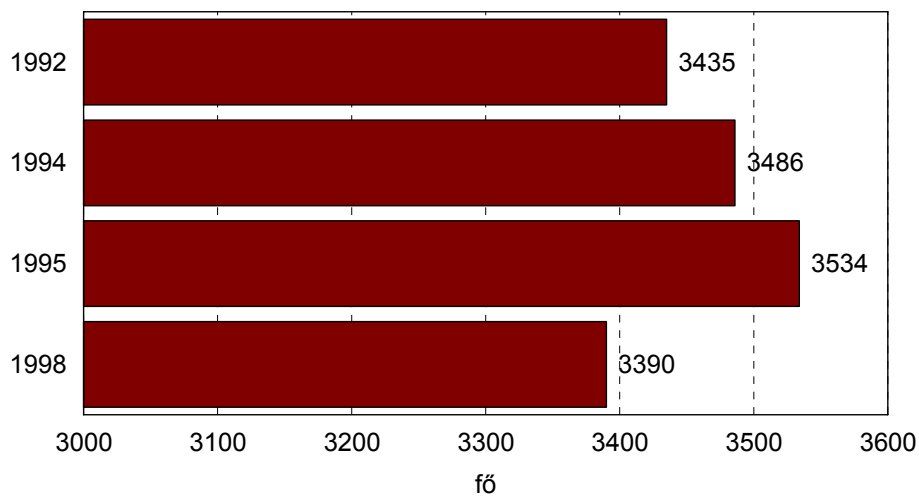
A második szakaszban összegyűjtött empirikus adatok alapvetően két forrásból táplálóztak. A fókuszcsoportos problémafeltárást kutatócsoportunk végezte, ennek megfelelően ezek saját adataink. A fellelhető korábbi statisztikai adatokat a Polgármesteri Hivatal munkatársai gyűjtötték össze számunkra részben saját adatbázisaikból, nyilvántartásaikból, részben a KSH számára készült helyi jelentésekből, közvetlenül az érintett intézményektől, részben pedig a KSH által kiadott megyei statisztikai évkönyvek Herendre vonatkozó soraiból. A statisztikai adatoknál több témakörben az utóbbi tíz év adatai is rendelkezésre állnak, így jól látható tendenciák is megrajzolhatók.

2. ALAPVETŐ DEMOGRÁFIAI ADATOK

Az alapvető demográfiai mutatók közé számos adattípus tartozik a KSH iránymutatása alapján. Ide sorolják többek közt a település lélekszámát, korösszetételét, a házasságkötések és válások számának alakulását, az élve születések számának alakulását, lakóhelyváltozásokat, az eltartók és eltartottak számának és arányának alakulását.

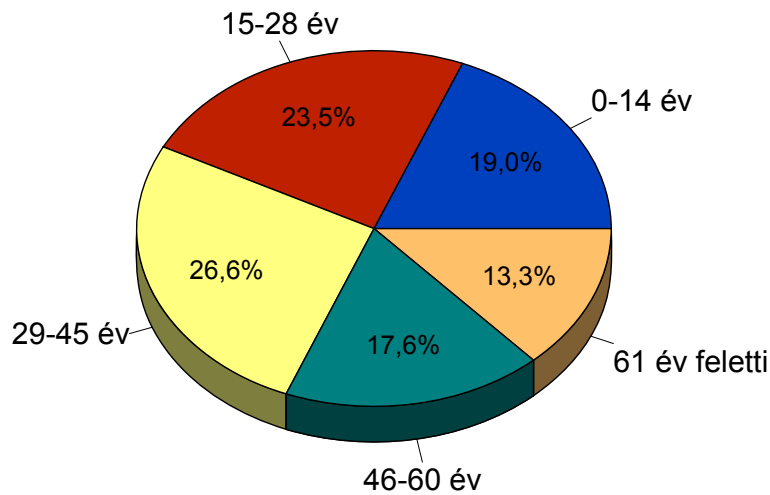
A település lakóinak száma - kisebb ingadozásokkal - az utóbbi hét évben állandónak tekinthető. 1992-ben az év végén 3435 fő, ami az előző évhez képest 25 fős természetes szaporodást jelent. 1994-ben +14,8 ezrelékes növekedés volt megfigyelhető 1992-höz képest. A következő évben tovább növekedett a településen élő lakónépesség száma, meghaladta a 3500 főt. Az utóbbi években azonban csökkenés figyelhető meg, a legfrissebb adatok alapján (1998. október 12) Herenden a lakosság létszáma 3390 fő volt.

A herendi lakosok számának alakulása

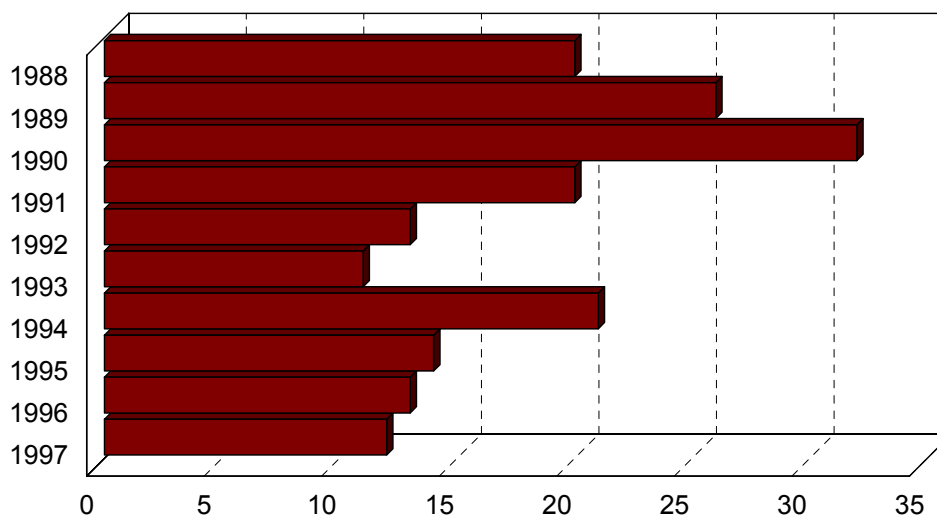
Idén októberben az állandó lakosok közül 825 fő volt jogi értelemben gyermek, illetve fiatalok, s 2565-en töltötték már be a 18. életévüket. Ha másféle bontás alapján tekintjük át a település kormegoszlását nagyjából kiegyensúlyozott korstruktúrát kapunk. A gyerekek (0-14 év) aránya 19 százalék, a fiataloké (15-28 év) 24 százalék. A gazdaságilag legaktívabb korcsoportba tartozik a település lakosságának közel fele, s a 61 év feletti aránya 13 százalék. Nem mondható tehát, hogy a falu elöregedne, sőt a településre újonnan beköltöző felnőtt lakosok éppen a legaktívabb korból kerülnek ki, s ezáltal javítják az eltartók-eltartottak arányt.

A lakosság korösszetétele (1998.október)

A házasságkötések számának alakulásáról már nem lehet ilyen pozitív képet festeni. A diagramból kiolvasható, hogy az utóbbi tíz évben csökken a herendi lakosok, fiatalok házasodási kedve. Az 1990-es "csúcsevben" 32 házasságkötés volt a faluban, 1997-ben ennek csupán harmada. A csökkenés - az 1994-es adatot nem számítva - folyamatos.

A házasságkötések számának alakulása (1988-98)

3. OKTATÁSI/NEVELÉSI STATISZTIKÁK

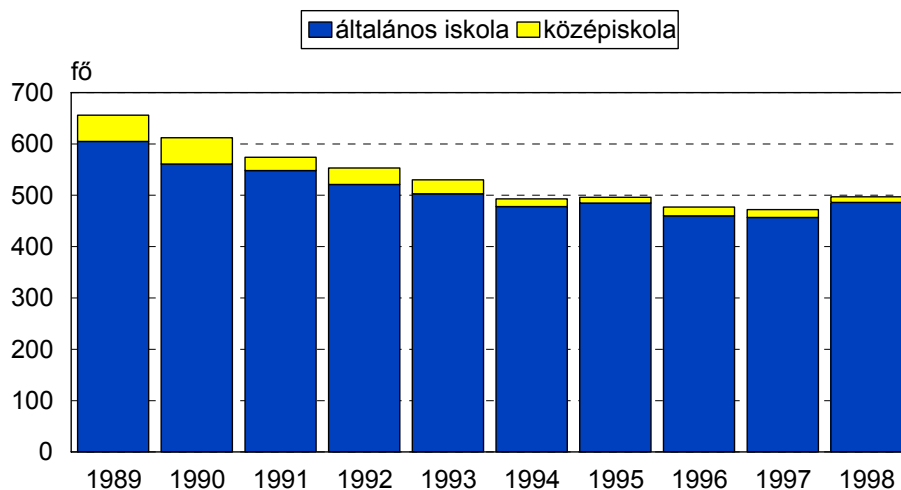
Az oktatási rendszer alapvető struktúrájában, intézményeiben a rendszerváltás óta jelentős változások történtek országszerte, az oktatási struktúra liberalizálódott, új szereplőkkel, új képzési formákkal, alternatív módszertani elemekkel bővült a rendszer. Ez a folyamat különösen jól megfigyelhető a nagyobb városokban, ahol az utóbbi években a képzést nyújtó intézmények fenntartói között megjelentek a nonprofit szervezetek, a piaci szereplők és az egyház. Az egyes intézmények bővítették profiljukat, a városokban elérhetők a hagyományos és kibővített gimnáziumi képzések, egyházi jellegű oktatás, normál és intenzív szakközépiskolai képzés, szakmunkásképzés, érettségit követő szakképzés, valamint a művészeti képzés. Bizonyos képzések - elsősorban az érettségit adó képzés - elérhetők levelező tagozaton is. A sokszínűvé vált struktúrán belül azonban a tanulók túlnyomó része a hagyományos iskolai rendszerben tanul. A kisebb településeken a bővülés elsősorban az általános iskolákon belüli specializálódást jelenti, hiszen nagyon kevés az olyan 6.000 lakos alatti település ahol középiskola működik. Ennek megfelelően Herend speciális helyzetben van, a Fischer Mór Porcelánipari Szakképző Iskola már 1938-tól működik a településen.

A település által fenntartott oktatási/nevelés intézményeket az általános iskola (és zeneiskola), az óvoda, valamint a bölcsőde jelentik. Az általános iskolába járók száma - az ország demográfiai helyzetének megfelelően - sokáig csökkenő tendenciát mutatott, majd beállt a 460-480 fő közötti számon. Míg 1989-ben 605 tanuló járt Herenden általános iskolába, addig 1992-ben már csak 521, idén pedig 486 diák kezdte meg általános iskolai tanulmányait, ami tíz év alatt 20 százalékos csökkenést jelent. Az iskolások számának csökkenését nem követte az iskolákban tanító pedagógusok számának alakulása, sőt 1989 óta folyamatosan nő a számuk, jelenleg 38 pedagógus foglalkozik a tanulókkal. Tíz év alatt néggyel bővült a tantermek száma is, s mindez javította az oktatás objektív feltételeit, csökkentette a zsúfoltságot.

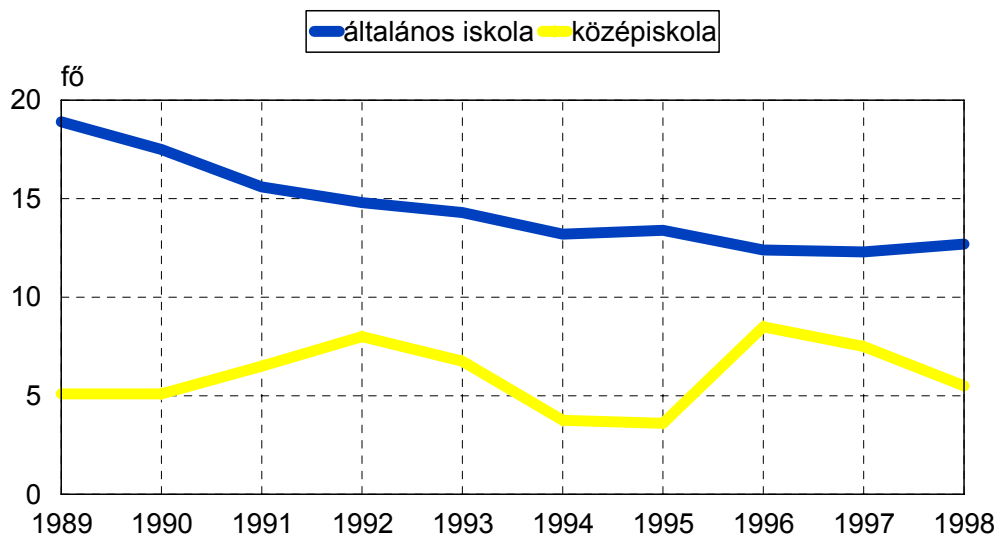
A demográfiai hullám csúcsa - amely a kilencvenes évek elején érte el a középfokú oktatást - 1995-ben elhagyta a középiskolákat is. A demográfiai hullám változására a speciális szakmákat nyújtó (gipszmintakészítő, porcelánfestő, porcelánkészítő) herendi középiskola érzéketlen volt, a tanulói létszámot más szempontok (pl. a gyár igénye) határozzák meg. Így fordulhatott elő, hogy amikor a demográfiai hullám az ország középiskoláiban tetőzött (1990-94), akkor a porcelánipari szakképzőben csökkent a tanulók száma. A csökkenés 1989-hez viszonyítva 78 százalék. Míg 1989-ben 51 tanulója volt az iskolának, addig ma csak 11 diákot

oktatnak itt. A pedagógus létszám évenkénti alakulását vizsgálva, megállapítható, hogy a középiskolában követte a diákok számának alakulását a pedagógusok létszáma, fokozatosan csökkent (10 főről 2 főre).

A tanulói létszám alakulása (1989-98)

Egy pedagógusra jutó tanulók száma (1989-1998)

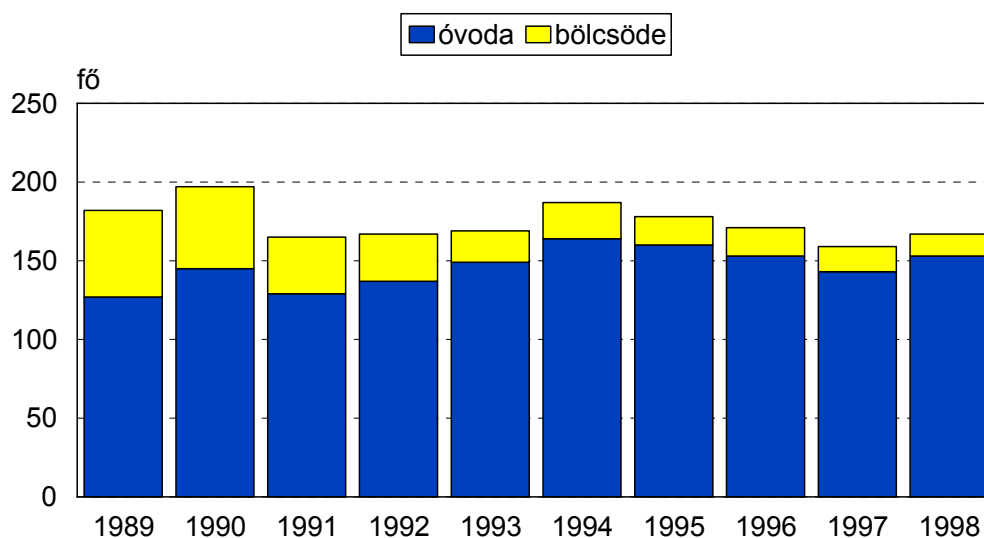
Az iskolák diákjainak számához viszonyított tanári létszám alakulása a középiskolában hullámzó tendenciát mutat, 1994-95-ben volt a legalacsonyabb az egy pedagógusra jutó tanulók száma. Az általános iskolában az egy pedagógusra jutó diákok

száma folyamatosan csökken, míg 1989-ben átlagosan 19 diákra jutott egy tanár, addig 1998-ban egy pedagógusra már csak 13 nebuló jut.

A Zeneiskola 1993 szeptembere óta működik, jelenleg 8 tanszakon 79 diák tanul. A szolfézs csoport száma 8.

Az iskolán belüli nevelési tevékenység szerves része a büntető, szankcionáló mechanizmusok működtetése. Az önkéntes jogkövető magatartás kialakítása azonban nem mindenkinél sikerül, szükség van időnként a felelősségre vonásra. Az iskolai fegyelmi tárgyalások száma igen kedvező képet mutat, az utóbbi tíz évben mindössze két tanulói fegyelmi tárgyalást kellett lebonyolítani a település iskoláiban (mindkettőt az általános iskolában). Az azonban elgondolkodtató, hogy ugyanebben az időszakban a dolgozói fegyelmi száma három volt.

Bölcsödébe és óvodába járó gyermekek száma (1989-1998)

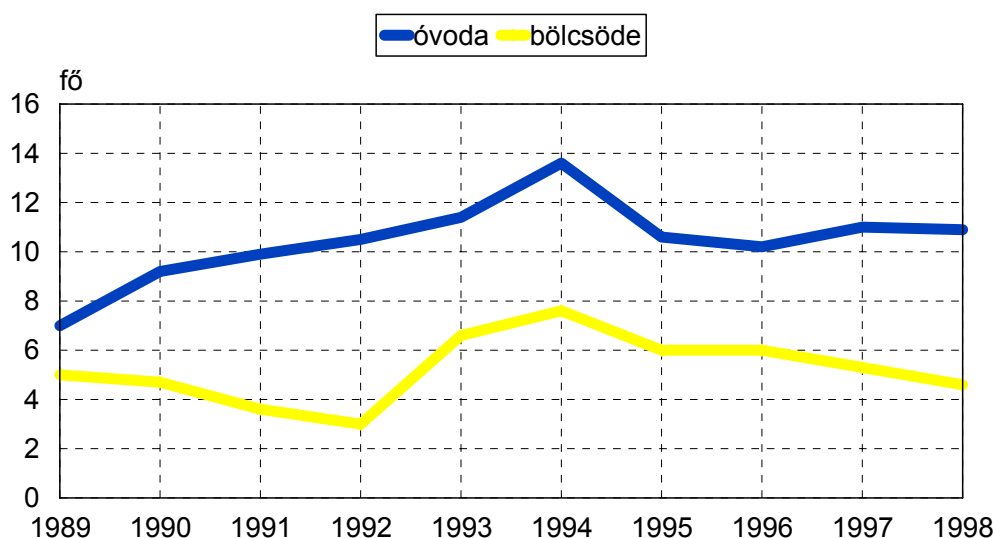

Az óvodába járó gyerekek száma évenként változik. 1989-ben 127 gyerek, 1994-ben 164 gyerek, 1998-ban 153 gyereket vettek fel az óvodába. Ezzel szemben a bölcsödébe járók száma folyamatosan csökken, az idén 75 százalékkal vannak kevesebben, mint tíz évvel ezelőtt.

Csökken a gondozók és az óvodai nevelők száma is. A két intézményvezető mellett jelenleg 2 gondozó és 13 óvodapedagógus dolgozik. Az egy nevelőre jutó óvodások száma 1994-ig növekedik, majd 1995-ben csökken, s beállt 11 főre. A bölcsödében is hasonló a

helyzet, 1989 óta enyhe csökkenés után 1994-ben éri el a legkedvezőtlenebb arányt, s azóta fokozatosan csökken az egy gondozóra jutó bölcsődések száma, jelenleg 5. A kedvező arány a bölcsődések számának a gondozók számához viszonyított nagyobb arányú csökkenéséből adódik.

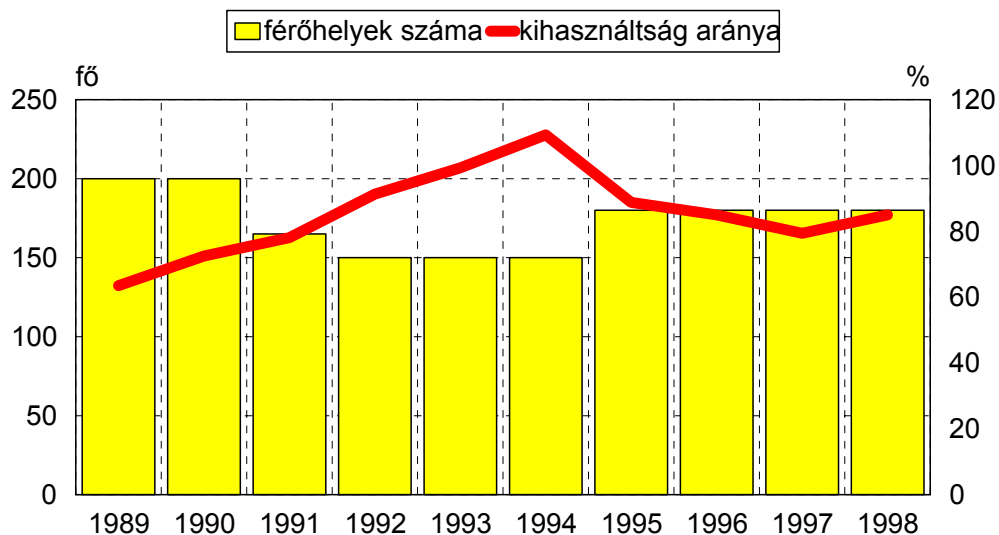
Az egy gondozóra jutó gyermekek száma (1989-98)

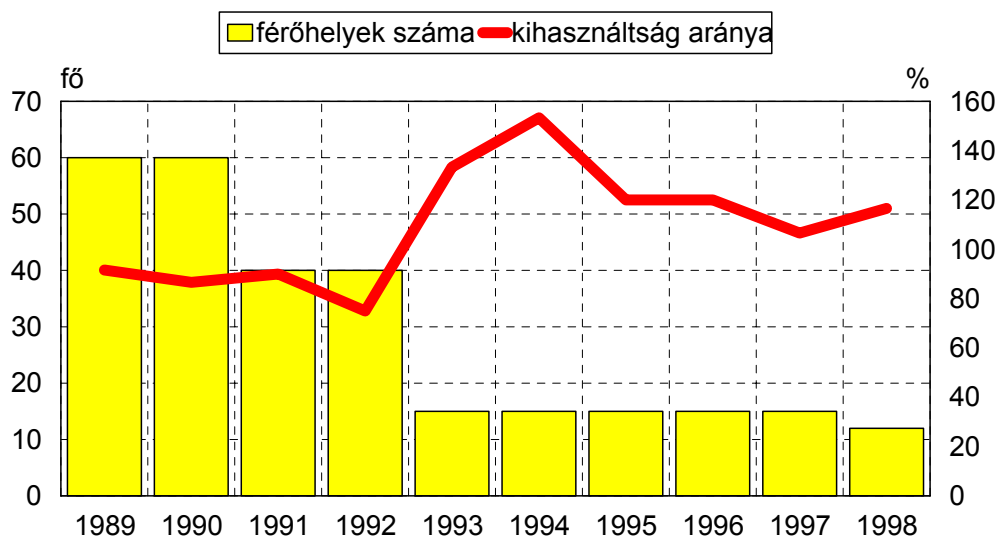
Az óvodai és bölcsődei férőhelyek száma és kihasználtsága között jelentős eltérés van. Az óvodai férőhelyek száma - az 1994-es csúcseit leszámítva minden évben - magasabb volt mint a jelentkező igény, ennek megfelelően a kihasználtsága az utóbbi tíz évben csak egyszer érte el a maximumot. 1989-91 között 80 százalék alatt volt, 1992-94-ben 90 százalék fölött volt, azóta pedig 80-90 százalék között van az óvoda kihasználtsága. Jelenleg 180 férőhelyre 153 gyermek jut. Összességében elmondható, hogy az óvodai férőhelyek, és az ehhez szükséges humán erőforrások az utóbbi tíz évben jól igazodtak az igényekhez és a megváltozott demográfiai helyzethez.

Ugyanez nem mondható el a bölcsődéről. A férőhelyek és gondozók számának radikális csökkenése nem volt arányban a bölcsődébe járók számának alakulásával. Ez okozza azt, hogy 1993 óta a bölcsőde kihasználtsága minden évben meghaladta a 100 százalékot, 1994-ben pl. a 15 férőhelyre 23 csecsemő jutott. A bölcsőde számára az 1991-92-es évek voltak a legkedvezőbbek, amikor is a kihasználtság 75-90 százalék, s az egy gondozóra jutó csecsemők száma mindössze 3-4 volt.

Az óvodai férőhelyek száma és kihasználtsága (1989-98)

A bölcsödei férőhelyek száma és kihasználtsága (1989-98)

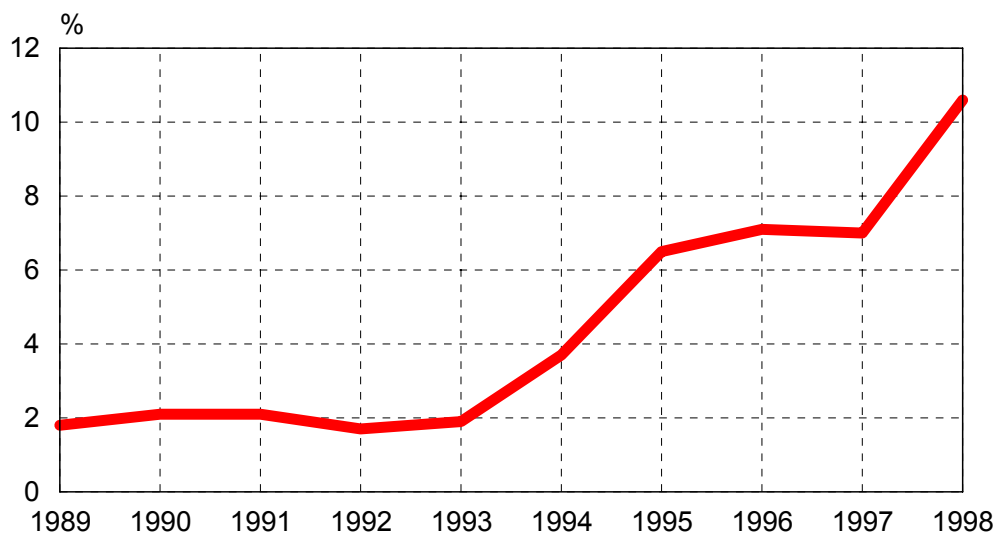

4. SZOCIÁLIS ÉS EGÉSZSÉGÜGYI STATISZTIKÁK

Az egészségügyi és szociális statisztikák legmeggrázóbb adatsora a gyógytestnevelési vizsgálatokat során kiszűrt tanulók számára és a veszélyeztetett gyermekek számára vonatkozik.

A gyógytestnevelésre javasolt - zömében tartáshibás, gerincferdüléssel - tanulók iskolán belüli aránya 1993-ig 2 százalék körül volt, 1994-ben 4, 1995-ben 6, 1998-ban pedig már a 10 százalékot is meghaladja az iskolaorvosi vizsgálaton kiszűrt tanulók aránya. Ez mindenképpen riasztó jel, még akkor is, ha az évek során esetleg változtak a kiszűrés szempontjai, kritériumai.

Gyógytestnevelésre javasolt tanulók aránya az általános iskolában

A gyermekorvos legfrissebb "forgalmi" adatai alapján a tavalyi 1997-es évben 908 csecsemőt, gyermeket jelentettek be hozzá, ötödük 3 év alatti, 21 százalékuk 14-18 év közötti, s közel 60 százalékuk 3-13 év közötti. Ugyanakkor a rendelési időben megjelentek összes esetének csak 50 százalékát adja ez utóbbi korosztály, s a 3 év alatti gyermekekkel nagyobb arányban keresik fel az orvost a szülők.

Egy bejelentkezett átlagos esetszáma a csecsemőknél 10, a gyermekeknél 7, a fiataloknál 8. Az összes eset száma tavaly 7183 volt. Ebből a kórházba, szakrendelésre

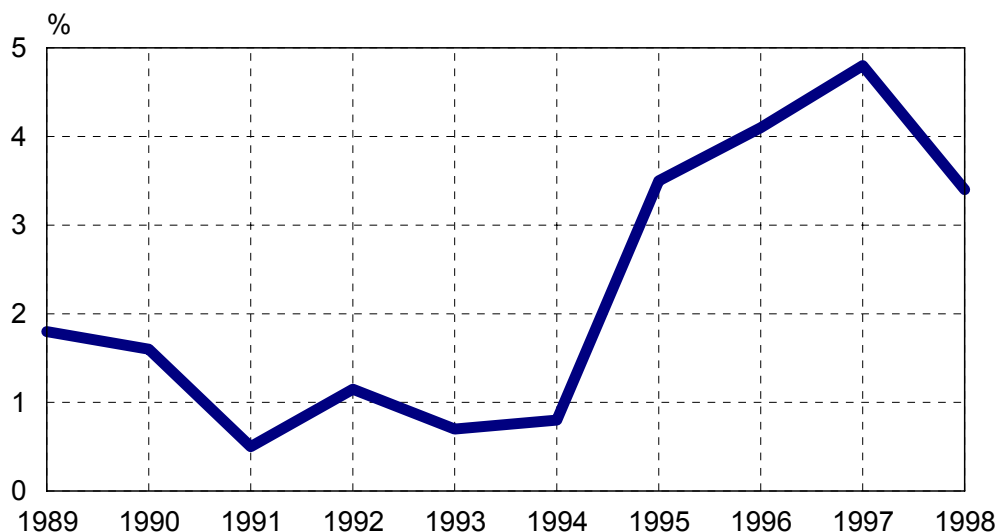
továbbutalt gyermekek, fiatalok száma 233, s ez átlagosan 3 százalékos továbbutalási arányt jelent, ami igen kedvező.

Gyermekorvosi adatok (1997)

	csecsemő 0-35 hónap	gyermek 3-13 év	fiatalkorú 14-18 év	összes
gyermekorvoshoz bejelentkezettek száma	195	523	190	908
rendelési időben megjelentek (esetek)	2036	3647	1500	7183
kórházba, szakrendelésre utalt esetek száma	59	123	51	233
egy bejelentkezett átlagos esetszáma	10,4	6,9	7,8	7,9
az esetek továbbutalási aránya (%)	2,8 %	3,3 %	3,4 %	3,2 %

A szülők egy részének szociális helyzete miatt a gyermekek egy csoportja veszélyeztetett iskolai tanulóként van nyilvántartva az oktatási intézményben. Számuk 1989-ben 11 fő, 1990-ben 9, 1993-ban 4 volt. 1995-ben radikális változás történt, a veszélyeztetett tanulók száma a 20 közelébe emelkedett, s azóta is 17-22 fő között van. Az általános iskola összlétszámához képest a veszélyeztetett diákok aránya 1-2 százalékról 4-5 százalékra nőtt.

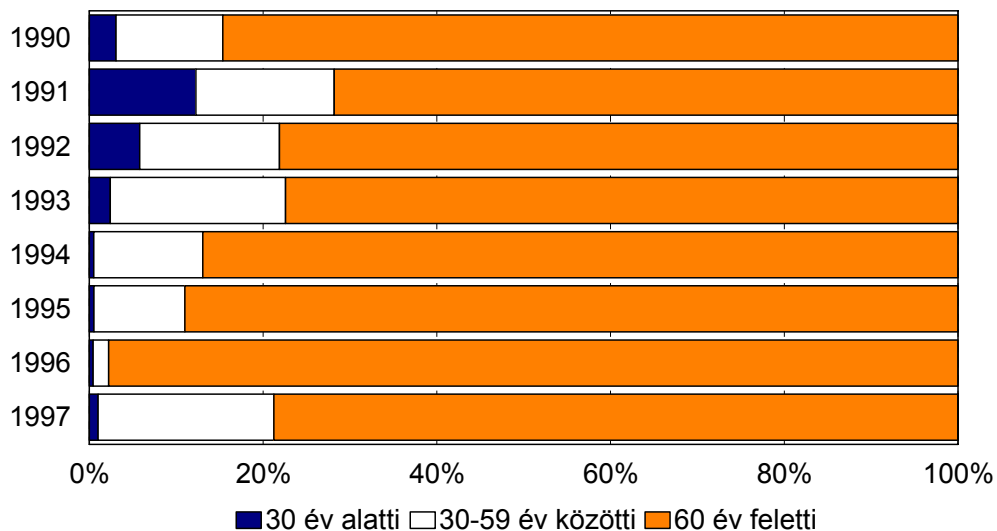
A veszélyeztetett tanulók aránya az általános iskolában (1989-98)

Az átmeneti és a rendszeres szociális segélyben részesülő herendi lakosok száma 1990-ben 400 fő volt, 1991-96 között 200 körül alakult. Tavaly kiugróan sokan kértek és kaptak is szociális támogatást, átmeneti segélyben 598 fő részesült.

Érdeemes megnézni a segélyezettek korösszetételét. Erre az átmeneti segély a legalkalmasabb, mert ez alkotja az önkormányzati szociális támogatási rendszer döntő részét. A 30 év alattiak a szociális ellátórendszernek az önkormányzati oldalán gyakorlatilag nem jelennek meg, 1997-ben összesen 6 fiatal részesült segélyben. A segélyezettek között 1990-93 között fordultak elő fiatalok érzékelhető arányban. Az összes átmeneti segélyezetteknek 1990-ben 4, 1992-ben 6, 1991-ben pedig 12 százaléka került ki az ifjúsági korosztályból. A többi szociális támogatási formával (jövedelempótló támogatás, rendszeres szociális segély, lakásfenntartási támogatás stb.) gyakorlatilag nem kerülnek kapcsolatba a fiatalok.

Átmeneti szociális segélyben részesülők kormegoszlása

Az iskolai, óvodai lehetőségek biztosítása mellett a leginkább kézzelfogható ifjúságot érintő önkormányzati feladat a gyermekvédelmi és gyámhatósági munkához kötődik. E kérdésben releváns és aktuális ifjúságstatisztikai adatokkal tudott szolgálni a Polgármesteri Hivatal.

Rendszeres nevelési segélyben évente 80-100 fiatal családja részesül, tavaly 81-en kaptak. 1997-ben gyámság alatt 3 fő, gondnokság alatt 6 fő, pártfogó felügyelet alatt 2 kiskorú állt. Az intézeti és állami neveltek száma is 2 fő volt az év végén.

A veszélyeztetett kiskorúak számának növekedéséről nemcsak az iskola, hanem a gyámhatóság is beszámolt. A gyámhatóság védő-óvó intézkedéseiben érintett kiskorúak száma 1994-ben 22 volt, ám 1997-ben 35-re emelkedett ez a szám is.

Gyámügyi adatok (1994-97)

	1994	1995	1996	1997
intézeti és állami neveltek száma	2	1	3	2
gyámság alatt állók	n.a	n.a	2	3
gondnokság alatt állók	n.a	n.a	6	6
veszélyeztetett kiskorúak száma	36	42	51	54
védő-óvó intézkedésekben érintett kiskorúak száma	22	26	25	35
pártfogó felügyelet alatt álló kiskorúak száma	5	4	2	2
rendszeres nevelési segély	98	92	73	81

5. CSOPORTOS PROBLÉMAFELTÁRÓ MÓDSZERTAN

Az alábbiakban a fókuszcsoportokban használt kutatási módszert és a módszer főbb jellemzőit ismertetjük. Az empirikus kutatási módszerek közül a nagytömegű kérdőíves vizsgálat mellett az egyik legelterjedtebb adatfelvételi mód a különböző interjútechnikákhoz kötődik. Az empirikus kutatás céljából készített egyéni vagy csoportos interjúk sajátossága a személy(ek)hez való nagyfokú alkalmazkodás lehetősége. Esetünkben az alkalmazkodás megnyilvánult az interjú lebonyolítására kijelölt helyszín megválasztásában, a véleményt nyilvánítók gondolat- és élményvilágához való kötődésben valamint a kommunikációs mód megválasztásában egyaránt. A módszer kötetlenebb volta miatt lehetővé vált mind a vizsgált, mind a vizsgálatunk szempontjából marginális jelentőségű, de mégsem elhanyagolható témákban való elmélyülés.

A fókuszcsoportos interjú sajátossága, hogy az empirikus adatok gyűjtése során egyidőben több "interjúalanyunk" is van. A módszerünk a csoportos problémafeltáró és -megoldó technikákon alapult, melynek lényege, hogy egy adott kérdésben, problémakörben a vélemények, tények gyűjtését 8-10 fős csoportokban végeztük, ahol a csoportvezető a kutató volt. A módszer előnyeinel kiemelt helyen kell megemlíteni a hatékonyságát. Egy két órás "csoportozás" során a célzottan vizsgált problémáról számos ember véleményét, tapasztalatait lehetett rendezett formában összegyűjteni. Előnyei közé sorolható, hogy a csoportmunkában résztvevők aktív közreműködőkké váltak, a munka végén volt a résztvevők számára is látható eredmény, s ez pozitívan befolyásolta az őszinte válaszok adását, valamint remélhetőleg kihatással lesz jövőbeni együttműködési hajlandóságukra is.

A csoportos interjúk alkalmazása során különös veszélyforrás lehet, hogy a csoportban hatékony, feladatorientált, célelérő csoportmunkához nem szokott személyek is teammunkában dolgoznak együtt. Tapasztalatok alapján állítható, hogy ha a csoportmunkában járatlan embereknek közösen kell dolgozniuk, hajlamosak arra, hogy parttalan vitává, vagy éppen ellenkezőleg, barátságos beszélgetéssé alakítsák a csoportozást, szem elől tévesszék a közös munka célját. A kritikus "leülés" ellen és az eredményes vélemény- és tényfeltárás érdekében korszerű problémafeltáró módszerrel dolgoztunk. Mivel a csoportos problémafeltárás a kutatás egyik legfontosabb szakasza, hiszen itt került sor a vizsgálatához szükséges kvalitatív információk begyűjtésére, éppen ezért fokozottan kellett ügyelni arra, hogy a kapott információk mennyiségileg és minőségileg is megfeleljenek a kutatás céljainak.

Ezt egy három komponensű módszertannal értük el, melynek részei: kötött formátumú brainstorming (FXFB), nominális csoportmódszer (NCM), többszemponútú rangsoroló szavazás.

A fókuszcsoporthoz problémafeltárás alapvető célja volt a teljes kutatási program empirikus adatgyűjtési folyamatába illeszkedő adatok gyűjtése a legfontosabb ifjúsági problémákról és a problémák megoldásába bevonható erőforrásokról.

A csoportinterjú két célorientált kérdés megfogalmazásával kezdődött:

1. Milyen ifjúsági problémával találkozott Ön eddigi munkája során Herenden?

2. Milyen bevonható erőforrásokat ismer az ifjúsági problémák megoldására?

A kérdés feltevését követően a csoport tagjai egységes méretű papírlapokra írták rá a kérdés kapcsán felmerülő gondolataikat. A munkára 4-5 percnél nem adtunk többet. Fontos, hogy mindenki a saját, befolyásolatlan véleményét írja le, ezért a résztvevők egyedül, beszélgetés nélkül dolgoztak, ezzel az elmélyülésre is lehetőséget biztosítottunk. Amikor végeztek a munkával, a résztvevők egyenként és egyesével, körbejáró módon felolvasták a válaszaikat. Ezeket mi felírtuk egy mindenki által jól látható táblára. Egészen addig folyt a körbejárás, amíg el nem fogytak a válaszok. Ily módon kiküszöbölhettük, hogy a csoport strukturálódjon, vagyis hogy a csoport véleményirányítói elkezdjenek egymáshoz kapcsolódni válaszaikkal, ugyanazok az ötletek, gondolatok jelenjenek meg egymás folytatásaiként.

A következő lépésben a felírt problémák megbeszélése következett. Mivel a megbeszélés közvetlen interakciót jelentett, ezért ennek a tisztázás, az információgyűjtés szempontjából volt jelentősége. E munkaszakasz egy, másfél órát vett igénybe.

Miután végigjutottunk a problémalistán, következett többszemponútú rangsoroló szavazás fázisa. A résztvevőket arra kértük, hogy a teljes listáról egymástól függetlenül válasszák ki az öt legfontosabb problémát, majd rangsorolják azokat az önkormányzat, a fiatalok, valamint saját maguk szempontjából egyaránt.

A probléma és véleményfeltárás során arra voltunk kíváncsiak, hogy valójában mi is a legfőbb probléma a vizsgált kérdésben, hogyan jelenik meg, kinek mit jelent. Olyan helyzetet teremtettünk, amelyben magunk és mások számára is világos és érthető módon jelentek meg a személyekben lévő gondolatok. A rangsoroló szavazás eredményeként megkaptunk a csoportok szempontjából legfontosabbnak ítélt problémákat, elgondolásokat.

A csoportmunka alatt zajló verbális kommunikációt hangszalagon rögzítettük, valamint az első csoport alatt a helyszínen is jegyzőkönyveztük, hiszen így volt módunk arra, hogy az elemzés során minden szükséges információt kinyerjünk az adatfelvételből.

A csoportozás résztvevői

A projekt során összesen két csoportülést terveztünk lebonyolítani. A csoportok kialakítása során alapvető szempont volt, hogy témánk szempontjából releváns ismeretekkel rendelkező személyek kerüljenek meghívásra. Ennek megfelelően a fókuszcsoportokon olyan intézmények, szervezetek képviselői vettek részt, amelyek napi kapcsolatban vannak a fiatalokkal, a település ifjúsági problémáinak kezelésében potenciálisan együttműködő partnerek lehetnek.

Képviselet területek	Résztvevők száma (fő)
művelődés, kultúra	2
egészségügy	3
szociális terület	2
önkormányzat	2
rendőrség	1
kérdőbiztosok	2
oktatás	6
Résztvevők száma összesen	18

A csoportos problémafeltárás résztvevő szakértőit az önkormányzat válogatta össze. A csoportmunkában összesen 18 fő vett részt. Ennek megfelelően - többek közt - képviselve volt az általános iskola, a középiskola, a Stingl Vince Alapítvány, a rendőrség, a Művelődési Ház, gyermekorvosi, védőnői hálózat és az önkormányzat.

6. PROBLÉMAKATEGÓRIÁK

A nominális csoportmódszer során arra az indítókérdésre, hogy milyen ifjúsági problémákkal találkoztak a meghívottak eddigi munkájuk során 40 problémafelvetés érkezett. A csoportok véleménye hasonló, részben átfedő problémákat fogalmazott meg. A problémákról alkotott véleményekből az azonosakat összevontuk, majd több, egyre általánosabb közös fogalom alá rendeztük azzal a céllal, hogy érthető, gondolatilag kezelhető egységeket kapjunk. Így a herendi ifjúsági problémák alábbi szerkezetét kaptuk:

Problémakategóriák	Az egyes problémakategóriák összetevői
<i>Deviancia</i>	lopás; iskolai igazolatlan hiányzás; csalás; vandalizmus; magatartás zavar; kezelhetetlenség; beilleszkedési problémák; fegyelmezettség
<i>Egészségkárosítás</i>	kábítószer; dohányzás; alkoholizmus; egészségkárosítás
<i>Szabadidő eltöltés</i>	TV, video, számítógép (szabadidő eltöltés); szórakozási lehetőségek hiánya; csavargás
<i>Családi háttér</i>	elhanyagolt gyerekek (szülő által); szülői durvaság; szülői éretlenség; kapcsolatok lazulása, hiánya, fizikai elhanyagoltság; érzelmi elhanyagoltság
<i>Értékrend</i>	értékrendek megváltoztak; minden gyermek érték; célkitűzések hiánya; a gyermek viselkedése a társadalom tükörképe (példakép hiánya); rossz példa követése; minta
<i>Attitűd</i>	erőszakos viselkedés; tolerancia csökkenése; empátiás készség csökkenése; intolerancia a kicsiknél is; érdektelenség; egymáshoz való kötöttség hiánya; befeléfordulás
<i>Makrotársadalmi problémák</i>	munkavállalás; továbbtanulás; szakmák ismerete; munkanélküliség; munkamorál; lakásproblémák; korosztályon belüli és kívüli generációs problémák

A) Deviancia

Ebbe a problémahalmazban alapvetően kétféle ifjúsági problémák találhatók. Egyik részük a fennálló jogrendszerbe ütköző (bűn)cselekmények, szabálysértések, a másik részük a

deviancia tágabb értelmezéséből fakadóan a kezelhetetlenség, iskolai magatartászavar témakörébe tartoznak.

Mindkét fókuszcsoporthoz elhangzott, hogy a fiatalok körében - részben makrotársadalmi okokból, részben divatirányzatként - terjednek az erőszakos magatartásformák a településen. Különösen súlyosnak minősítették a résztvevők az értelmetlen vandalizmust. A fiatalok körében bűnelkövetők szerencsére viszonylag kis számban fordulnak elő, de iskolai lopásokról már a alsós tanítók is beszámoltak, s ez akkor is elgondolkodtató, ha a lopások egy része a társadalmi normák nem ismeretéből fakad. A közösségi tulajdon nem tiszteletéről szintén a pedagógusok számoltak be. Az iskolai rongálás (szemléltető eszközök) és az apróbb lopások (színes kréta, gomb, másik tulajdona) okai között kell megemlíteni a szülő mintát, a tanulók számára ugyanis evidencia, hogy pl. ecsetre, füzetre nem kell költeni hisz "úgyis hoz anyu a gyárból". Ezek mellett természetesen - mint minden iskolában - Herenden is előfordulnak igazolatlan hiányzások, kisebb iskolai csalások (pl. órai munka javításánál). Ennek hátterében szintén az a "megfigyelés" áll, hogy könnyebben lehet érvényesülni, kevesebb energia befektetéssel lehet megfelelni a szülői, a tanári és a társadalmi (gyakran túlzó) elvárásoknak, ha nem megengedett eszközöket is használnak.

A jogszerűtlen cselekedetek túl a magatartászavar, a beilleszkedési problémák, és a fegyelmezetlenség is gondot okoz - elsősorban az iskolában.

B) Egészségkárosítás

Egészségkárosító tevékenységekről a kérdezett szakértőknek szintén van tudomásuk, a legsúlyosabb problémának e téren a fiatalok alkoholfogyasztását és a dohányzását tartják. Az egészségkárosításnak alapvetően szülői és kortárs csoportbeli mintája van, de tagadhatatlan hogy a reklámoknak és a rejtett szocializációs csatornáknak (pl. dohányzó vagy verekedő rajzfilmfigura) is jelentős a befolyásuk. Előfordul az is, hogy a "beteg" gyerek próbálja összetartani a családot, azzal, hogy problémássá válik, mert akkor az őt elhanyagoló szülők talán foglalkoznak vele is.

A fókuszcsoporthoz elhangzott az a vélemény, hogy az iskolában e téren szigorúbb jogi szabályozás kellene, bár tapasztalatunk alapján állítható, hogy ez nem vezet eredményre, sőt az ifjúsági problémák kriminalizálása csak ront a jelenlegi helyzeten. Az is elhangzott, hogy a herendi szülők talán elnézőbbek a gyerekeikkel szemben, s ez fakadhat a viszonylagos jólétekből is.

Az alkoholfogyasztással kapcsolatosan probléma, hogy a fiatalok között nő a tömény szeszes italok fogyasztása, ugyanakkor senki sem tanítja meg őket a kulturált, szociális ivás szabályaira. A felnőttek felelőtlenségét tükrözi, hogy a gyerekeket is kiszolgálják alkohollal a kocsmákban, boltokban s előfordul, hogy a szülők maguk is kínálják a kicsiket

C) Szabadidő eltöltés

A fiatalok szabadidő eltöltési szokásaira a passzív tevékenységek a jellemzőek, elsősorban a TV, a video és a számítógépes játékok. A résztvevők egybehangzó véleménye szerint a fiatalok túl sok időt töltenek a képernyő előtt.

A kulturált ifjúsági szórakozó helyek hiánya nem csak Herenden okoz problémát, számos más település is küszködik a problémával. A fiatalok közül többen megfogalmazták, hogy igényük lenne drogmentes, alkoholmentes szórakozóhelyre, s nem nagyon tudnak hova menni, ha egyszerűen csak beszélgetni akarnának.

A településen meghirdetett intézményes ifjúsági programokat kevesellték a fókuszcsoporthoz tartozók, ugyanis véleményük szerint sok fiatal meg lehetne fogni velük. Ugyanakkor a kulturális intézményrendszer anyagi és erkölcsi válsága jelentősen nehezíti a kulturális szakemberek munkáját. Mivel a fiatalok elkerülik az intézményes programok többségét, nem szabad csak a művelődési háztól elvárni, hogy segítse a fiatalok szabadidő eltöltését. Hiába működik mozi a településen, ami komoly értéke a kulturális intézménynek, a korábbi idők rossz tapasztalatai miatt sokan elkerülik. Az ifjúsági programok helyi szervezésénél azt is figyelembe kell venni, a herendi fiatalok gyakran járnak el a településről - elsősorban Veszprémbe - szórakozni, mert már maga az utazás is program. Azt a filmet amit nem néznek meg a herendi moziban megnézik Veszprémbe, mert ott kevésbé vannak szem előtt mint a faluban.

D) Családi háttér

A családi háttér számtalanszor előkerült mint az ifjúsági problémák fő okozója, s egyben mint a lehetséges megoldási alternatívák alfája. Köztudomású, hogy lazulnak a családi kapcsolatok, a leterhelt szülőknek nem jut elég figyelmük a gyerekekre, s nem csak érzelmileg, hanem fizikailag is elhanyagolttá válnak a fiatalok.

Az önkormányzat munkatársa beszámolt arról is, hogy meglátása szerint terjed a szülői durvaság, a családon belüli erőszakos cselekedet aránya. A családi vitáknál mindig a

gyerek a szenvedő fél, ha közvetlenül nem őt éri a sérelem akkor is sérül - lelkiileg -, hiszen nem mindig érti mi történik, s nem tudja eldönteni, hogy melyik szülő mellé álljon.

A családoknak anyagi problémáik leküzdése mellett megváltozott a szemléltük, nem mindig adnak eligazítást a gyermekeiknek, hogy mi az érték, talán mert ők maguk is mostanában rendezik újra belső értékrendjüket. A szülői minta sem funkcionál tökéletesen, a fiatalok közül sokan nem tanulják meg az alapvető háztartási praktikákat (főzés, pénzbeosztás, gyermeknevelés) s ennek következtében éretlen szülőkké válhatnak ők maguk is.

Elhangzott a fókuszcsoporton, hogy az érzelmi töltés csökken az emberi kapcsolatokban, alacsony a házasságok aránya, magas a válások száma.

A fiatalok nevelésének felelősségét a család és az iskola is a másokra akarja hárítani, egymásra mutogatnak. A mai oktatási rendszer nem készült fel erre a feladatra, s deklaráltan nem is kívánja felvállalni, míg a családnak már régen nincs rá ideje. Eközben a fiatalok személyiségének alakításában kulcsszerephez jutott média.

E) Értékrend, attitűd

A kilencvenes évek társadalmi-gazdasági és politikai változásai jelentősen átrendezték és egyben szegregálták az emberek értékhierarchiáját. Felmerült a tradicionális családi értékekhez való visszatérés gondolata éppen úgy, mint az ezzel élesen szembenálló piaci alapokon nyugvó, fogyasztáscentrikus attitűd. A szabadpiaci szemléletmód megjelenése eltérő típusú válaszreakciókat "provokált". Azok, akik társadalmi és kapcsolati tőkájukat gazdaságira tudták váltani, könnyen idomultak az új helyzethez, sikeres életpályán mozognak. Egy másik tipikus attitűd, a "kivonulás" mely leginkább azokra jellemző, akik a "legvidámabb barakk" légkörét, eszmeiségét szocializálták, az, amikor értékrendbeli problémák lépnek fel a túlzottan piacokonform viselkedéssel kapcsolatban. Egy jellemző példa erre azoknak a beosztott értelmiségieknek az esete, akik hisznek a társadalmi igazságosságban és felháborodnak olyan társadalmi jelenségek láttán, melyek a piacgazdaságnak természetes velejárói, de értékrendjüknek nem felelnek meg. A harmadik válaszreakció a kényszerű alkalmazkodás, azon családoké, akik kilencvenes évek eleje óta nem tudják utolérni magukat.

A teljesítményelvű értékeket csak kevés fiatal tudja sikeresen követni, s a többiek közül sokan - kivonulva kudarcaik színhelyéről, - vagy könnyebben élhető értékrendeket követnek, vagy pedig szembesülve saját maguk és mikroközösségük kudarcaival anómiás tüneteket produkálnak. Az anómiás tünetek deviáns viselkedésbe csapnak át, mely legtöbb

esetben alkoholizmust, kábítószer-fogyasztást, extrém helyzetekben öngyilkosságot eredményeznek.

Az intézményes és az egyéni célkitűzések tekintetében is bizonytalanság tapasztalható. Emellett komoly értékzavar is megfigyelhető a résztvevők szerint, a tanulás és az anyagiak nincsenek arányban, divat lett a deviancia.

A példaképekkel is baj van, a fiataloknak nehéz hiteles embereket találni, s az elektronikus és a virtuális média is csak nehezíti ezt. Mindkét csoportban elhangzott, hogy a gyermek viselkedése a társadalom tükörképe, s az ifjúsági értékrendi problémák elsődleges forrása maga a társadalom.

A megváltozott vagy válságban lévő értékrendi struktúra velejárója az attitűdök megváltozása. A már elmondottakból következik a tolerancia csökkenése, amely már megfigyelhető a kisiskolásoknál is, az empátias készség háttérbe szorulása. Növekszik az önzés, a befeléfordulás, csökken az egymáshoz való kötöttség.

F) Makrotársadalmi problémák

Egy település életét nem lehet függetleníteni az általános gazdasági-környezettől. Ezek a településtől független tényezők alkotják az ifjúsági problémákat körülvevő erőteret is. A makrotársadalmi problémák háromféle képpen jelentkeznek a vizsgált ifjúsági területen: munkaügyi kérdésként, lakásproblémaként és generációs konfliktusként. Ezek olyan - az egész társadalmat sújtó - problémák, amelyek megoldását elsősorban az önkormányzatoktól várják a lakosok, ugyanakkor legfeljebb ezen problémák enyhítésére vállalkozhatnak, felszámolására nem. Nem közvetlenül jelentkező, de mégis általános társadalmi probléma a generációváltás és a társadalom atomizálódásának kérdése. A rendszerváltással bekövetkezett társadalmi változás következményeként a korábbi generációk által felhalmozott tapasztalat, információ már nem kerül átadásra, mert nem tudnak segítséget nyújtani az ifjabb generációknak az eredményes, sikeres életvitelhez. Hasonlóan sok konfliktust hordoz magában (még családon belül is) a megváltozott élethelyzetbe kerülők napirendjének felbomlása, átalakulása.

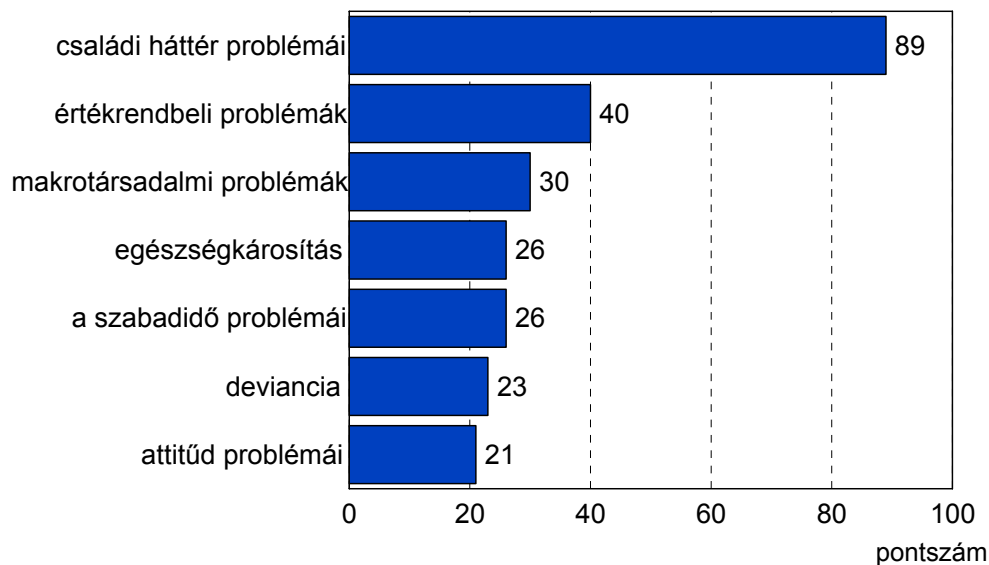
Szólni kell az általános lakásproblémákról, illetve a fiatalok lakhatási gondjairól. Kevés a lakást építő fiatal, még akkor is, ha szociális támogatást is kapnak a házuk építéséhez. Hosszabb távon egészségügyi problémákkal is jár, hogy több kisgyermekes család leromlott állapotú házakban él.

A társadalmi-gazdasági erőter problémacsoportjában a harmadik nagy témakör a munka világa. Köztudomású, hogy a fiatalok a munkaerőpiacra jutás kérdésében hátrányos helyzetből indulnak, különösen a kevésbé piacosítható szakmunkás végzettséggel rendelkezők vannak nehéz helyzetben. Szorosan ide kapcsolóik a munkamorál kérdése, problémaként fogalmazták meg a résztvevők, hogy még meglévő szakképzettség esetén sem akarnak a fiatalok minden áron dolgozni, több esetben nem fogadják el a nekik ajánlott munkát, mert nincsenek megelégedve a fizetéssel. Részben az adó és tb. rendszer következtében virágzó feketemunka vállalói között is egyre több a fiatal. De már a szakma választása is felvet bizonyos kérdéseket, a továbbtanulás, a pályaválasztás és a szakmák ismerete terén több információval kellene ellátni a fiatalokat.

7. A PROBLÉMÁK RANGSORA

A kutatás szempontjából fontos tudnunk azt, hogy a fókuszcsoport résztvevői által felvetett ifjúsági problémák közül melyeket érzik legfontosabbnak a fiatalokkal foglalkozó szakértők. A többszemponú rangsoroló szavazás adatlapján kiválasztott és sorba rendezett legfontosabb problémához minden egyes résztvevőnél egy számértéket rendeltünk az alábbiak szerint: az egyes dimenziókban a legfontosabbnak ítélet probléma 5 pontot, a második helyre szorult 4, a harmadik 3, a negyedik 2, az ötödik pedig 1 pontot kapott. Ezután az egyes konkrét problémátartalmakat az előzőekben bemutatott hét területre vontuk össze. Mivel a fő kérdés a problémacsoportok közötti sorrend, s egy terület többféle problémát tartalmaz, a részpontszámok összeadásával jutottunk a végleges sorrendekhez.

Az ifjúsági problémák rangsora a fiatalok szempontjából

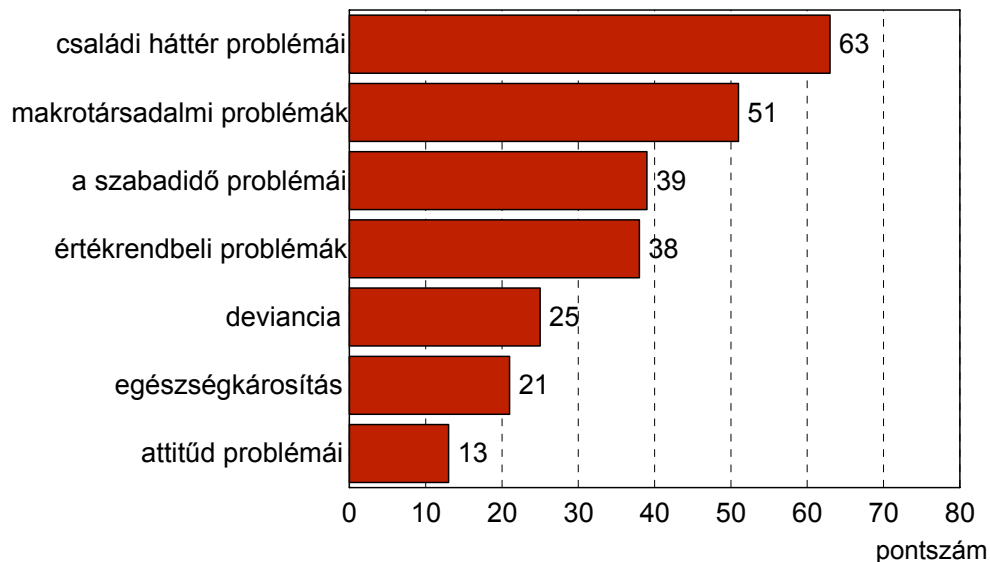

Megállapítható, hogy a legfontosabb ifjúsági problémák sorrendje - ahogy az várható volt - eltér a három dimenzió mentén. A legfontosabbnak minősített probléma a családi háttér sajátosságai. A fiatalok szempontjából a második helyre az értékrendbeli problémákat sorolták, majd ezt követik a makrotársadalmi kérdések.

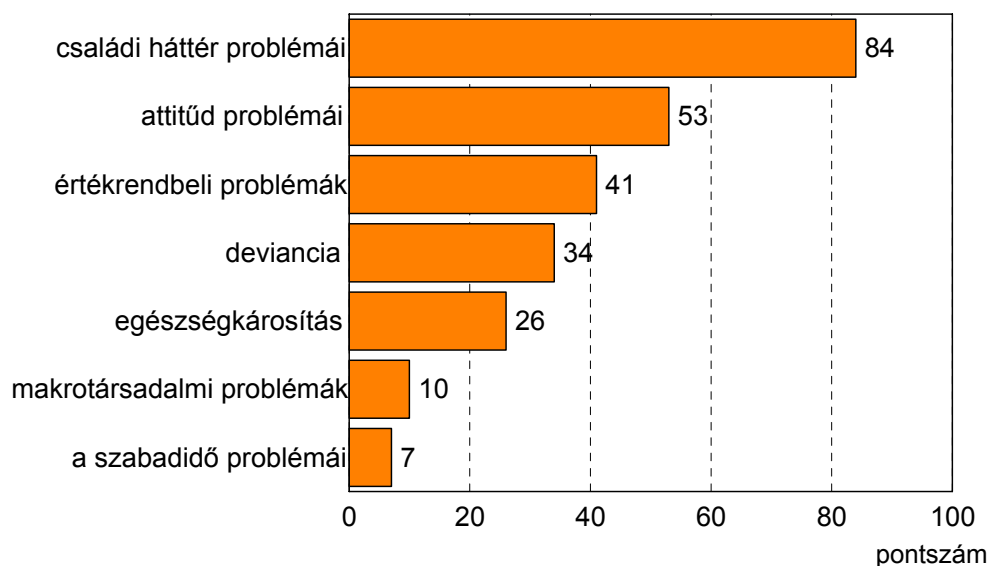
Az önkormányzat szempontjából ezzel szemben a makrotársadalmi problémák sorolódtak a második helyre, míg a másik két dimenzióban hátrisorolt szabadidős kérdések kerültek a harmadikra. Az értékrendi és attitűdbeli kérdésekkel az önkormányzat nemigen

tud mit kezdeni, ennek megfelelően ezek a problémakategóriák ebben a dimenzióban hátul szerepelnek.

Az ifjúsági problémák rangsora az önkormányzat szempontjából

Az ifjúsági problémák rangsora a segítő szakma szempontjából

Az ifjúságsegítő szakma szempontjából szintén a családi problémák a legfontosabbak. A legszélsőségesebben mozgó problémakategória az attitűd kérdése, míg az önkormányzat szemszögéből gyakorlatilag irreleváns, addig szakma a második helyre sorolta. Ezzel

szemben e dimenzióban a makrotársadalmi problémák, és a szabadidő eltöltés kerültek leghátra.

Érdeemes egymás mellé rakni a három rangsort, hogy jól láthatóvá váljon melyik kategória hogyan mozog. A deviancia és az egészségkárosítás egyik szempont szerint sem került a három legfontosabb kérdések közé, míg az attitűd, az értékrend, a szabadidő és a makrotársadalmi kérdések megítélésében jelentős különbségek vannak.

A problématerületek fontossága a három dimenzió mentén

Rangsor -hely	Szempontok		
	Fiatalok	Önkormányzat	Segítő szakma
1.	Családi háttér problémái	Családi háttér problémái	Családi háttér problémái
2.	Értékrendbeli problémák	Makrotársadalmi problémák	Attitűdbeli problémák
3.	Makrotársadalmi problémák	Szabadidő problémái	Értékrendbeli problémák
4.	Egészségkárosítás	Értékrendbeli problémák	Deviancia
5.	Szabadidő problémái	Deviancia	Egészségkárosítás
6.	Deviancia	Egészségkárosítás	Makrotársadalmi problémák
7.	Attitűdbeli problémák	Attitűdbeli problémák	Szabadidő problémái

Összességében tekintve a válaszokat megállapítható, hogy az ifjúsági problémák közül a fókuszcsoporton résztvevő szakértők véleménye alapján a legfontosabb problémacsoport a **családi háttér**, mindhárom szempont szerint ezt sorolták előre a válaszolók. Ezt követi az **értékrend** problémái.

Az indítókérdés szempontjából közepesen fontosnak minősíthető kérdés a **makrotársadalmi problémák**, az **attitűd** és a **deviancia** problémacsoportja, s a rangsor végén a található az **egészségkárosítás** valamint a **szabadidő eltöltésének** kérdései.

8. A FELTÁRT PROBLÉMÁK KAPCSOLATRENDSZERE

A nominális csoportmódszer alkalmazása során, az elhangzott vélemények, kiegészítő információk tartalomelemzésével pontosan meg lehetett ismerni az egyes problémakategóriák összetevőt, jellemzőit, sőt a problémák egymással való kapcsolatrendszerét is. Ez utóbbi azért lényeges, mert a legfontosabb problémahalmazokat nem a - szükségszerűen - szubjektív egyéni rangsor alapján mutatja meg, hanem a manifest és a látens kapcsolatok egyidejű feltárása után jelöli ki a központi problémákat.

A fókuszcsoporthoz tartozó problémafeltárás során összegyűlt empirikus anyagban az egyes problémacsoportok közötti kapcsolódási pontok száma alapján jól elkülöníthetők az erős, közepes erősségű és a gyenge kapcsolatok, illetve meghatározhatók a kapcsolódási pontok hiánya.

A problémastruktúra kapcsolati hálóját jól szemlélteti a mellékelt ábra. Látható, hogy a legtöbb erős kapcsolattal rendelkező halmazok az egészségkárosítás és családi háttér problémaköre. Az egészségkárosítás erős kapcsolatban áll az értékrenddel, a családi háttérrel és makrotársadalmi problémákkal, míg a családi háttér a devianciával is. Szintén erős a kapcsolat a makrotársadalmi problémák és a szabadidő eltöltés problémái között.

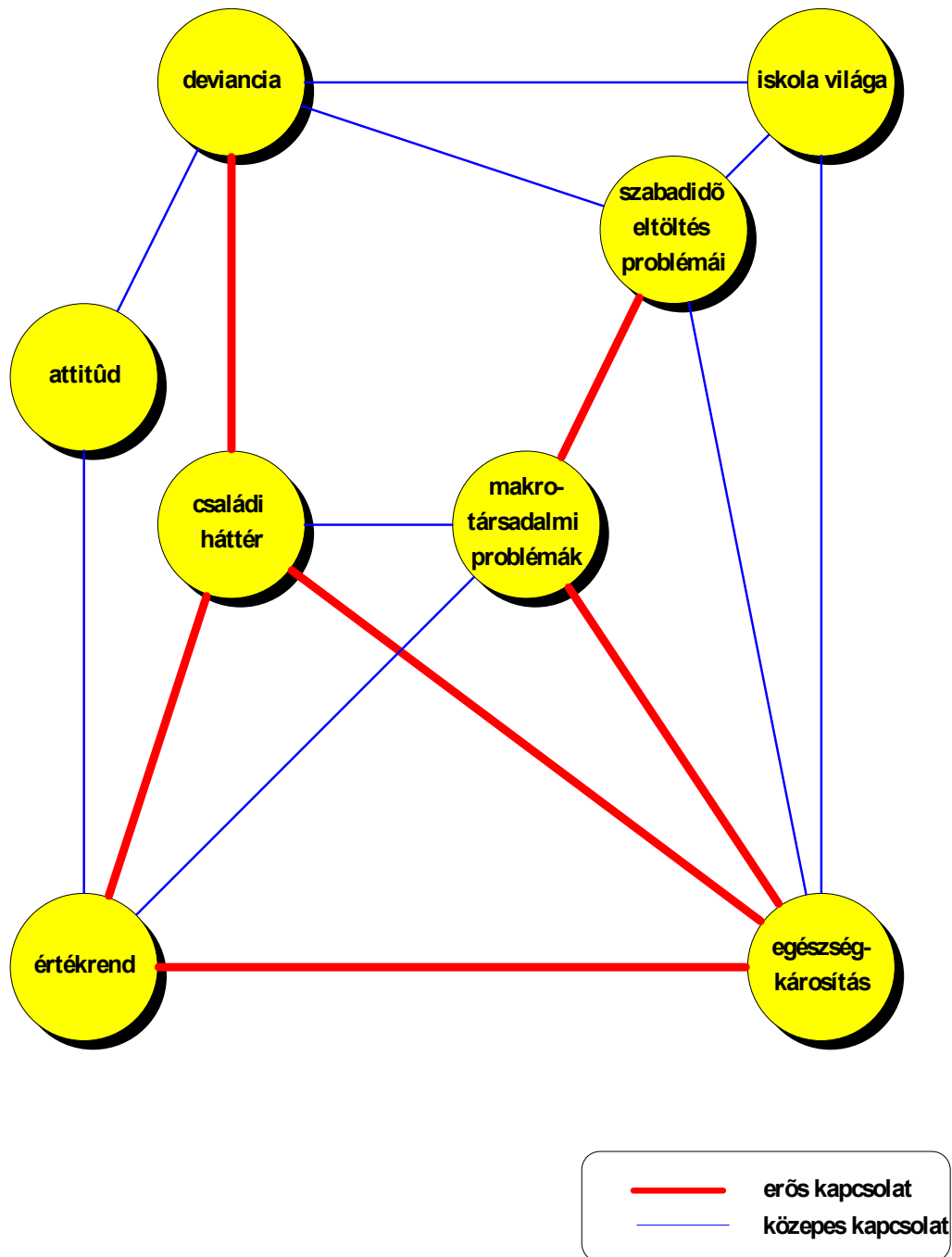
A részletes elemzés során az is kiderült, hogy két összefüggő problémakör különíthető el a szakértők problématudatában, az egyik a családi háttér-értékrend-egészségkárosítás kör, a másik a szabadidő-egészségkárosítás- makrotársadalmi probléma köre.

Csak közepes erősségű relációban vesz részt az attitűd és az iskola világa kérdéscsoport. Az erős kapcsolatain kívül további három közepes kapcsolatban vesz részt a szabadidős problémacsoport és a deviancia, két-két közepes kapcsolata van az egészségkárosításnak, az értékrendnek és a makrotársadalmi problémacsoportnak.

A kérdés komplexitását jellemzi, hogy szinte minden problémacsoport legalább gyenge kapcsolatban áll az összes többi csoporttal. Az ábrán ezeket a gyenge kapcsolatokat nem jelöltük, mert annyira sűrű szövésű lenne a háló, hogy a lényegi kapcsolatokat fedné el.

Az ábrán jól látható, hogy rejtett tartami összefüggések feltárása után a többszemponútú rangsoroló szavazás során hátra sorolt egészségkárosítás rendelkezik a legtöbb kapcsolattal. Ennek az eltérésnek az az oka, hogy míg a rangsoroló szavazás a problémák okaira helyezte a hangsúlyt, addig a kapcsolati hálóban az egészségkárosítás mint okozat, mint következmény jelenik meg.

Közepes és erős kapcsolatok a problémastruktúrában

A problémastruktúra hálózati rajza megmutatja, hogy ha a legfontosabb ifjúsági problémákat orvosolni szeretnénk, a probléma-megoldási folyamatot a családi háttér kérdésre kell fókuszálni. Ugyanakkor azt is be kell látni, hogy e kérdésben az önkormányzat

kevés mozgástérrel rendelkezik. Jelentős eredményeket lehet elérni a szabadidő eltöltésének problémáinak kezelésével. Jól látható, hogy a perifériális elhelyezkedésű kérdéskörök orvoslása (pl. iskola világa, egészségkárosítás mint okozat, attitűd) a komplex kapcsolati háló miatt önmagában nem hozhat átütő eredményt.

Az ifjúsági problémák megoldására helyi szinten mozgósítható erőforrások számbavételénél a fókuszcsoporthoz résztvevői az intézményes segítői támogatói környezet (Művelődési Ház, iskolák, családvédelmi szolgálat, rendőrség, önkormányzat), a civil társadalmat (önszerveződő csoportok, alapítványok, polgárőrség, kábel TV, egyesületek, klubok), a helyi szakembereket (pedagógusok, családsegítők önkormányzati szakemberek, hitoktatók, orvos, védőnő), valamint az érintetteket (fiatalok maguk, gyerekek, család, szülők) említették.

9. ZÁRSZÓ

Magyarországon 1990 őszén több mint 3100 települési önkormányzat kezdte meg működését. Felvetődhet a kérdés, hogy egyáltalán mekkora településen van értelme beszélni önálló ifjúságpolitikáról. Erre a válasz az, hogy az ifjúságpolitikának mint szemléletnek, mint gondolkodásmódnak bármekkora településről is legyen szó van létjogosultsága. A kisebb településen kevesebb a feladat, kevesebb és más jellegű problémák vannak, ezért nincs mindenhol szükség arra, hogy deklarált, önálló ifjúságpolitika garantálja az "ifjúságbarát" szemlélet meglétét a döntéshozatali és végrehajtási mechanizmusokban. Azonban minden településen szükség van egy integráló (és a végrehajtást koordináló) ifjúsági stratégiára amely garantálja, hogy az ifjúság bevonódjon a döntésekbe, vagy ha nem is vonódik be, legalább mint szempont jelen legyen. De csak olyan mértékben, mint bármely más társadalmi csoport. Az ifjúságpolitika - ha létezik ilyen egyáltalán - nem más, mint egyfajta gondolkodásmód, melyet a döntéshozók követnek munkájuk során.

Az ifjúsági problémák kezelése során nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy az általunk feltárt jellegzetességeknek, ifjúságot érintő kérdéseknek szinte mindig van egy tágabb kontextusa, gyakran a korosztálytól független problémaként hatékonyabban lehet kezelni azokat. Azt is érdemes szem előtt tartani, hogy a szakpolitikák középpontjában általában egy társadalmi probléma áll és nem egy heterogén társadalmi csoport.

Az ifjúságkutatás során feltárt jelenségekre, tendenciákra valamilyen módon reagálni fog az önkormányzat. Ez azonban nem azt jelenti, hogy ezeket a problémákat kizárólag az önkormányzatnak kell megoldania (hiszen sok olyan kérdés felmerült, amelynek megválaszolására nincs is kompetenciája), hanem inkább azt, hogy az önkormányzatnak intézményeivel, a helyi társadalommal és azok civil szervezeteivel együttműködve kell válaszokat keresnie. Egy ilyen válasz lehet az ifjúsági koncepció elkészítése.

A koncepció a szükségletek, a feladatok, a megoldási módozatok számbavétele, továbbá olyan döntéshozatali elvek, irányok meghatározása, amely megvalósulása során a meglévő értékek megőrizhetők, a hiányosságok pótolhatók és az adott területen a plurális fejlődési tendenciák továbbra is biztosíthatók. A koncepció-alkotás olyan folyamat, amely során elsődlegesen a helyi szakembereknek, a döntéshozóknak valamint az érintetteknek együtt kell "kiizzadniuk" az adott területre fókuszáló stratégiai tervet.